

Rautalammin lukion suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä

Suunnitelma on lukion opetussuunnitelman 2021 liitteenä.

Suunnitelma on hyväksytty sivistyslautakunnassa 01/2025

Päivitetty 16.1.2025

Sisällys

Johdanto	3
2. Menettelytavat rike- ja häiriötilanteissa	3
2.1. Kurinpidolliset keinot	3
2.2. Häiritsevän tai turvallisuutta vaarantavan opiskelijan poistaminen	5
2.3. Oikeus ottaa haltuun esineitä tai aineita	6
2.4. Oikeus tarkastaa opiskelijan tavarat	6
2.5. Haltuun ottamisen ja tarkastamisen yleiset periaatteet.....	7
2.6. Haltuun otettujen esineiden ja aineiden luovuttaminen ja hävittäminen	7
3. Periaatteet hallinnon yleisestä oikeusturvasta	8
4. Perehdyttäminen ja osaamisen varmistaminen.....	8
5. Tiedottaminen.....	8
6. Menettelytavat suunnitelman seurantaan sekä sen toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointia varten	8
Liitteet	9
Rautalammin lukion järjestyssäännöt	9

Johdanto

Suunnitelman tavoitteena on edistää turvallista oppimisympäristöä, työrauhaa ja kouluyhteisön järjestystä sekä turvata esteetön opiskelu. Suunnitelma pohjautuu lukiolakiin (714/2018) ja lukioasetukseen (810/2018), jotka säätelevät opiskelijoiden turvallisuutta ja kurinpitoa. Suunnitelman tavoitteena on myös varmistaa, että kaikki osapuolet tuntevat oikeutensa ja velvollisuutensa sekä osaavat toimia asianmukaisesti häiriö- ja riketilanteissa.

Tämän dokumentin määrittelemiä käytäntöjä sovelletaan tilanteisiin, joissa syntyy rikkeitä tai häiriöitä, eikä tilannetta saada ratkaistua sovinnollisesti tai hallinnollisia toimia tarvitaan. Suunnitelma on laadittu yhteistyössä opiskelijakunnan hallituksen, henkilökunnan ja sivistyslautakunnan kanssa. Dokumentissa käsitellyt menettelytavat pohjautuvat periaatteeseen, että kurinpidolliset toimenpiteet tulee toteuttaa oikeudenmukaisesti ja turvallisesti.

2. Menettelytavat rike- ja häiriötilanteissa

Lukiolain (714/2018) 40 § mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Turvallisuuden takaamiseksi oppilaitoksen henkilökunnan tulee tunnistaa tilanteet, jotka voivat vaarantaa turvallisuuden, ja puuttua niihin viivästyksettä. Suunnitelmassa määritellyt menettelytavat ohjaavat toimimaan tehokkaasti ja johdonmukaisesti.

Keskeiset periaatteet:

1. Oppilaitokseen ei saa tuoda eikä pitää hallussa esineitä tai aineita, jotka ovat vaarallisia tai laittomia.
2. Koulutuksen järjestäjä hyväksyy järjestyssäännöt, joilla varmistetaan turvallisuus ja viihtyisyys.
3. Tarvittaessa sovelletaan lukiolain mukaisia kurinpitokeinoja.
4. Jokainen opiskelija ja henkilökuntaan kuuluva sitoutuu noudattamaan yhteisiä sääntöjä ja varmistamaan työrauhan.

Rautalammin lukion järjestyssäännöt ovat liitteessä 1.

2.1. Kurinpidolliset keinot

Lukio-opiskelijan velvollisuuksista säädetään lukiolaissa (714/2018 30 §) seuraavaa:

Opiskelijan tulee osallistua opetukseen, jollei hänelle ole myönnetty siitä vapautusta. Opiskelijan on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyvä asiallisesti. Opiskelijan velvollisuudesta korvata aiheuttamansa vahinko säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974), (30.12.2013/1268). Opiskelija, joka häiritsee opetusta, rikkoo järjestyssääntöjä, käyttäytyy uhkaavasti tai vaarantaa turvallisuutta rangaistaan kurinpidollisesti opetustilanteesta poistamalla, kirjallisella varoituksella tai erottamalla oppilaitoksesta enintään yhdeksi vuodeksi.

Lukiolain 41 §:n 2 momentissa tarkoitettu opiskelijan määräämisestä poistumaan luokahuoneesta oppitunnin jäljellä olevaksi ajaksi ja opiskelijan määräämisestä poistumaan muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, päättää oppituntia tai muuta opetustilaisuutta pitävä opettaja. Opiskelijan määräämisestä poistumaan oppilaitoksen järjestämästä tilaisuudesta päättää rehtori tai opettaja. Opetuksen epäamisestä päättää rehtori. Kirjallisen varoituksen antaa rehtori ryhmänohjaajan? esityksestä. Lukion opiskelijan erottamisesta määrääjäksi, enintään vuodeksi, päättää sivistyslautakunta.

Seuraavat asiat koskevat 1.8.2016 jälkeen opiskelunsa aloittaneita Rautalammin lukion opiskelijoita.

Toimenpide	Milloin	Päättäjä	Menettelyssä huomioitavaa	Muutoksenhaku
Ohjaus- ja/tai kasvatuskeskustelu	Esimerkiksi: tupakoi kielletyllä alueella tai pitää esillä tupakka-tuotteita, - jäljitelmiä tai tupakan vastikkeita oppitunnin häirintä vilpin yritys (luntauksen yritys, plagiointi tms,) luvattomia poissaoloja	Ryhmän-ohjaaja/opettaja/rehtori	1. Ryhmänohjaaja käy ohjauskeskustelun ensimmäisellä kerralla ja ilmoittaa huoltajalle. Opiskelija ohjataan tarvittaessa kuraattorin/terveydenhoitajan keskusteluun. Toistuva rikkomus seuraamus kirjallinen varoitus (opiskelijalle selvitetään kirjallisen varoituksen merkitys). Ensimmäisellä kerralla ryhmänohjaaja kirjaa keskustelun lomakkeelle ja toimittaa kopion opiskelijalle, rehtorille ja alle 18 v. huoltajalle.	Päätökseen ei voi hakea muutosta.
Kirjallinen varoitus (hallintopäätös)	Esimerkiksi: häiritsee opetusta; käyttäytyy väkivaltaisesti tai uhkaavasti; menettelee vilpillisesti tai muuten rikkoo oppilaitoksen järjestystä; esiintyy päihteiden vaikutuksen alaisena oppilaitoksessa, oppitunneilla, koulussa tai koulun järjestämässä tilaisuudessa tupakointi kielletyllä alueella tai pitää esillä tupakkatuotteita, - jäljitelmiä tai tupakan vastikkeita toistuvasti	rehtori ryhmänohjaajan esityksestä	kurinpitoviranomaisesta syynä oleva teko tai laiminlyönti yksilöitävä, -hankittava tarpeellinen selvitys -varattava opiskelijalle tilaisuus tulla kuulluksi -kuultava myös opiskelijan (alle 18 v.) huoltajaa. - toimenpiteet tulee kirjata - tulee antaa kirjallinen päätös.	Sivistyslautakunnalta siten, kuin hallintolain käyttölaissa (586/1996) ja Rautalammin hallintosäännössä säädetään. Valitus tulee tehdä 14 päivän kuluessa tiedoksi.

	vrt. yllä käyty keskustelu luvattomia poissaoloja toistuvasti yhteydenotoista ja keskusteluista huolimatta			
Oppilaitoksesta erottaminen määräajaksi, enintään vuodeksi (hallintopäätös)	Jos teko tai laiminlyönti on vakava tai jos opiskelija jatkaa epäasiallista käyttäytymistä kirjallisen varoituksen saatuaan	Sivistyslautakunta	Kurinpitorangaistukseen syynä oleva teko tai laiminlyönti yksilöitävä -hankittava tarpeellinen selvitys -varattava opiskelijalle tilaisuus tulla kuulluksi -kuultava myös opiskelijan huoltajaa (alle 18 v.) -tulee antaa kirjallinen päätös -päättävä päätöksen täytäntöönpanosta lainvoimaa vailla olevana ja täytäntöönpanon alkamisen ajankohdasta	Hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolain käyttölaissa (586/1996) säädetään. Valitus tulee tehdä 14 päivän kuluessa tiedoksi saannista.
Eronneeksi katsominen	Opiskelija, joka pätevää syytä ilmoittamatta on poissa opetuksesta yli 6 viikkoa, tai jos on ilmeistä, ettei hänen tarkoituksenaan ole jatkaa opintoja.	lukion rehtori	Kaksi kirjettä 1. kirjeessä annetaan tiedoksi mahdollisuus tulla kuulluksi 2. kirje on päätös eronneeksi katsomisesta. (Alle 18 v. huoltajalle tieto) Kirjeeseen liitetään erotodistus.	Aluehallinto-virastolta siten kuin hallintolain käyttölaissa (586/1996) säädetään

2.2 Häiritsevän tai turvallisuutta vaarantavan opiskelijan poistaminen

Lukiolain mukaan rehtorilla ja opettajalla on oikeus poistaa luokkahuoneesta tai muusta opetustilasta taikka koulun tilaisuudesta opiskelija, poistumismääräys. Rehtorilla ja opettajalla on myös oikeus poistaa oppilaitoksen alueelta opiskelija, joka ei poistu saatuaan tiedon 41 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetusta opetuksen epäämisestä. Jos poistettava opiskelija koettaa vastarintaa tekemällä välttää poistamisen, rehtorilla ja opettajalla on oikeus käyttää sellaisia opiskelijan poistamiseksi tarpeellisia voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina opiskelijan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen.

Rehtori ja opettaja voivat mainituissa tilanteissa toimia yhdessä tai kumpikin erikseen. Oppilaan poistamisessa ei saa käyttää voimankäyttövälineitä. Voimakeinojen käyttöön turvautuneen opettajan tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta rehtorille, rehtori antaa selvityksen esimiehelleen tai

sivistyslautakunnalle. Voimakeinojen käytön liioittelusta säädetään rikoslain (39/1889) 4 luvun 6 §:n 3 momentissa ja 7 §:ssä.

Lyhyt toimintaohje:

- toimijoina rehtori ja/tai opettaja
- saa käyttää tarpeellisia voimakeinoja
- ei saa käyttää voimankäyttövälineitä (ikä, tilanteen uhkaavuus, vastarinta)
- aina tehtävä kirjallinen selvitys tilanteesta

2.3 Oikeus ottaa haltuun esineitä tai aineita

Rehtorilla ja opettajalla on yhdessä tai erikseen oikeus työpäivän aikana ottaa haltuunsa opiskelijalta 45 § tarkoitettu kielletty esine tai aine. Jos haltuun otettavaa esinettä tai ainetta hallussaan pitävä opiskelija koettaa vastarintaa tekemällä välttää haltuun ottamisen, rehtorilla ja opettajalla on oikeus käyttää sellaisia esineen tai aineen haltuun ottamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina opiskelijan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen. Oikeus käyttää voimakeinoja koskee vain opiskelijan omaa tai muiden turvallisuutta vaarantavia esineitä tai aineita. Edellä tarkoitettussa haltuunotossa ei saa käyttää voimankäyttövälineitä. Voimakeinojen käytön liioittelusta säädetään rikoslain 4 luvun 6 §:n 3 momentissa ja 7 §:ssä. Lukiolaki 45 § (714/2018)

Lyhyt toimintaohje:

- toimijat rehtori ja/tai opettajat
- esineen tai aineen haltuun ottamiseksi saa käyttää tarvittavia voimakeinoja
- ei saa käyttää voimankäyttövälineitä (ikä, tilanteen vakavuus, vastarinta)

2.4 Oikeus tarkastaa opiskelijan tavarat

Opettajalla ja rehtorilla on työpäivän aikana oikeus tarkastaa opiskelijan mukana olevat tavarat, opiskelijan hallinnassa olevat oppilaitoksen säilytystilat sekä päällisin puolin hänen vaatteensa, sellaisen 40 §:n 2 momentissa tarkoitetun esineen tai aineen haltuun ottamiseksi, jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta, jos on ilmeistä, että opiskelijan hallussa on tällaisia esineitä tai aineita ja opiskelija pyynnöstä huolimatta kieltäytyy niitä luovuttamasta tai ei luotettavasti osoita, ettei hänen hallussaan niitä ole.

Opiskelijalle tulee ennen tarkastusta ilmoittaa tarkastuksen syy. Tarkastajan tulee olla opiskelijan kanssa samaa sukupuolta. Tarkastuksessa tulee olla läsnä tarkastajan lisäksi toinen täysi-ikäinen oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluva. Opiskelijan pyynnöstä tarkastuksessa tulee olla läsnä hänen valitseman oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluva, jos tämä on saapuvilla.

Edellä 3 momentissa säädetystä tarkastuksen suorittamistavasta voidaan kuitenkin poiketa, jos se on asian kiireellinen luonne huomioon ottaen turvallisuuden kannalta ehdottoman välttämätöntä. Pykälässä säädetyt oikeudet ja velvollisuudet ovat voimassa myös ajan, jolloin opiskelija osallistuu annettujen säädösten nojalla laaditun suunnitelman mukaiseen koulutukseen tai toimintaan.

Lyhyt toimintaohje:

- toimijoina opettaja ja rehtori yhdessä
- kun on ilmeistä, että opiskelijalla hallussaan esine tai asia, joka vaarantaa turvallisuutta

- jos opiskelija kieltäytyy luovuttamasta, on oikeus tutkia tavarat (sama sukupuoli, kaksi aikuista paikalla, opiskelija saa pyytää ”tukihenkilön” koulun henkilökunnasta). Lukiolaki 46 § (10.08.2018/714)

2.5 Haltuun ottamisen ja tarkastamisen yleiset periaatteet

Edellä 45 ja 46 §:ssä tarkoitetut toimenpiteet on toteutettava mahdollisimman turvallisesti. Toimenpiteillä ei saa puuttua opiskelijan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja yksityisyyteen enempää kuin on välttämätöntä opiskelurauhan ja turvallisuuden varmistamiseksi. Esineiden ja aineiden haltuun ottamisessa ja opiskelijan tarkastamisessa on noudatettava olosuhteiden edellyttämää hienotunteisuutta.

Toimenpiteiden käyttö tulee oppilaitoksissa suunnitella ja ohjeistaa. Edellä 45 §:n mukaisten voimakeinojen käyttöön turvautuneen opettajan tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta rehtorille ja rehtori esimiehelleen. Opiskelijan tarkastaminen ja esineiden ja aineiden haltuun ottaminen tulee kirjata. Haltuun ottamisesta ja tarkastamisesta on ilmoitettava alaikäisen opiskelijan huoltajille mahdollisimman pian. Lukiolaki 46 § (10.08.2018/714)

2.6 Haltuun otettujen esineiden ja aineiden luovuttaminen ja hävittäminen

Edellä 45 d §:ssä tarkoitetut opiskelijalta haltuun otetut esineet ja aineet luovutetaan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle tai, jos opiskelija on täysi-ikäinen, hänelle itselleen. Esineet ja aineet tulee kuitenkin luovuttaa poliisille tai muulle laissa säädetylle viranomaiselle, jos opiskelijalla, tämän huoltajalla tai muulla laillisella edustajalla ei lain mukaan ole oikeutta pitää niitä hallussaan. Ennen luovuttamista esine tai aine tulee säilyttää huolellisesti. Esineiden ja aineiden luovutus tulee järjestää mahdollisimman pian haltuunotosta.

Haltuun otetut huumausaineet, ampuma-aseet, aseiden osat, patruunat, ammuksiset ja kaasusumuttimet sekä räjähteet ja muut laittomat esineet tulee luovuttaa poliisille välittömästi. Opiskelijalle itselleen luovutettavat esineet ja aineet luovutetaan työpäivän päätyttyä.

Jos huoltaja ei kolmen kuukauden kuluessa haltuunottoa koskevasta ilmoituksesta nouda esinettä tai ainetta, se voidaan todisteellisesti hävittää. Esineiden ja aineiden luovuttaminen ja hävittäminen tulee kirjata.

Lyhyt toimintaohje

Haltuunotto ja hävittäminen

- toteutetaan turvallisesti
- opiskelijan henkilökohtainen koskemattomuus ja yksityisyys turvattava mahd. pitkälle,
- muistettava hienotunteisuus
- tehtävä kirjallinen selvitys koulutuksen järjestäjälle ja ilmoitus alaikäisen huoltajalle

Esineiden luovuttaminen

- haltuun otetut tavarat säilytettävä huolellisesti
- luovutettava mahdollisimman pian haltuun otetusta tavarasta riippuen opiskelijalle, tämän huoltajalle tai poliisille
- luovuttaminen ja hävittäminen aina kirjattava

3. Periaatteet hallinnon yleisestä oikeusturvasta

Sinä aikana, jolloin opiskelijaa vastaan on syyte vireillä yleisessä tuomioistuimessa, ei häntä vastaan saa samaan aikaan aloittaa tai jatkaa kurinpitomenettelyä. Jos tuomioistuin on vapauttanut opiskelijan syytteestä, ei kurinpitomenettelyä saa aloittaa tai jatkaa samasta syystä, paitsi jos kyseessä on teko, joka ei ole rikos, mutta siitä voidaan kuitenkin rangaista kurinpidollisesti. Jos tuomioistuin on tuominnut opiskelijan rangaistukseen, ei hänelle saa samasta syystä määrätä kurinpitorangaistusta. Opiskelija saadaan kuitenkin erottaa määräajaksi tai erottaa asuntolasta, jos se opiskelijan tekemän rikoksen tai siihen liittyvien seikkojen perusteella on perusteltua.

Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla oikeassa suhteessa tekoon, eikä niitä saa käyttää asiaan kuulumattomassa tarkoituksessa, kuten esimerkiksi häpäisemistarkoituksessa.

4. Perehdyttäminen ja osaamisen varmistaminen

Henkilökunnan perehdyttäminen kurinpidollisten toimien käyttöön toteutetaan vuosittain lukuvuoden alussa. Koulun rehtorit huolehtivat tiedotuksin, että henkilökunnalla on uusin tieto kurinpidollisista asioista ja lainsäädännön uudistuksista. Henkilöstön osaamisen varmistamiseksi voidaan järjestää erillisiä koulutuksia. Tarvittaessa mahdollistetaan osallistuminen asiaan liittyviin ajankohtaiskoulutuksiin.

5. Tiedottaminen

Tästä suunnitelmasta, järjestyssäännöistä ja muista opiskeluun liittyvistä asioista tiedotetaan huoltajille ja opiskelijoille vuosittain lukuvuoden alussa. Rehtori huolehtii ryhmänohjaajien tiedottamisesta ja osaamisesta kurinpitoon liittyvissä asioissa. Lisäksi tämä suunnitelma löytyy Wilmasta (tiedotteet) ja koulun kotisivuilta.

6. Menettelytavat suunnitelman seurantaan sekä sen toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointia varten

Menettelytavat tämän suunnitelman seuraamista sekä toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointia varten ovat lähinnä määrällisiä ja asiasisällöllisiä kokonaisuuksia. Rautalammin lukiossa seurataan toimenpiteiden kokonaismäärää, toistuvuutta ja rikkeiden syitä: kuinka paljon on tehty kurinpitotoimia hallintopäätösten mukaisesti ja mistä syistä ne on tehty. Lisäksi seurataan, onko yhdellä henkilöllä useita rangaistuksia vai riittääkö yksi kurinpidollinen keino ongelman ratkaisemiseksi ja rikkeen toistuvuuden ennaltaehkäisyksi. Edellä mainitut anonyymit seurantatiedot käsitellään koulun rehtoriryhmässä ja tarvittaessa johtokunnassa. Lisäksi ne käsitellään opiskeluhuoltoryhmässä.

Liitteet

Rautalammin lukion järjestyssäännöt

Järjestyssäännöt velvoittavat kouluyhteisön jokaista jäsentä ja luovat edellytykset opiskelun sujumiselle sekä yhteiselle viihtyvyydelle ja turvallisuudelle. Järjestyssäännöt ovat voimassa kouluaikana, koulun järjestämissä tilaisuuksissa, retkillä, opintokäynneillä, leirikouluissa, aina koulun alueella ja koulun välittömässä läheisyydessä.

Päivittäinen työskentely

Kouluyhteisön jäsenten on käyttäydyttävä asiallisesti ja noudatettava hyviä tapoja sekä taattava kaikille koulussa työskenteleville työrauha ilman syrjintää tai kiusaamista. Koulussa pukeudutaan asiallisesti: vaatteissa ei saa olla loukkaavia tai rasistisia tekstejä ja kuvia. Opiskelija osallistuu paitsi oppitunneille ja ryhmänohjauksiin, myös koulun järjestämiin juhliin ja tilaisuuksiin.

Koulun päivittäistä aikataulua noudatetaan täsmällisesti. Opettajan viipyessä tunnin alussa opiskelijat aloittavat opiskelun itse ja ilmoittavat asiasta välittömästi rehtorille. Oppitunneilla ei syödä. Matkapuhelimet ja muut elektroniset laitteet eivät ole esillä, vaan ne pidetään äänettöminä ja näkymättömissä silloin kun niitä ei tarvita opetuksessa. Oppitunnin päätteeksi jokainen huolehtii omalta osaltaan, että luokka jää siistiksi.

Opiskelija on velvollinen korvaamaan koulun omaisuudelle tahallisesti tai tuottamuksellisesti aiheuttamansa vahingot. Tapaturmista on välittömästi ilmoitettava terveydenhoitajalle, jollekin opettajalle tai muulle henkilökunnalle. Mahdollisuuksien mukaan on annettava ensiapua. Koulu ei vastaa opiskelijoiden henkilökohtaisesta omaisuudesta. Arvoesineet kannattaa pitää mukana tai lukitussa lokerossa.

Opiskelija on velvollinen noudattamaan annettuja työturvallisuusohjeita oppitunneilla.

Poissaolot ja myöhästelyt

Opiskelijan poissaoloon lukiosta tulee aina pyytää lupa. Luvan poissaoloon myöntää ryhmänohjaaja tai rehtori. Milloin lupaa ei ole voitu ennakolta pyytää, tulee opiskelijan mahdollisimman pian ilmoittaa poissaolosta ryhmänohjaajalle. Kaikki poissaolot on selvitettävä. Oppitunnille tullaan ajoissa.

Tupakointi ja päihteet

Tupakointi, nuuskaaminen ja päihteiden käyttö on kielletty kouluaikana, koulualueella, koulumatkoilla ja koulun järjestämissä tilaisuuksissa. Myös päihteiden hallussapito on kielletty.

Muuta

Kulkuneuvot pysäköidään niille osoitetuille paikoille siten, etteivät ne haittaa koulun huoltoliikennettä. Moottoripyörät ja mopot sijoitetaan niin, että ne eivät pääse kaatumaan muiden ajoneuvojen päälle.

Luvan koulutilojen käyttämiseen koulun ja koulujan ulkopuolisiin tilaisuuksiin myöntää rehtori.

Opiskelijalla on oikeus ilmaista poliittinen ja yhteiskunnallinen mielipiteensä, kunhan se ei häiritse koulun työrauhaa. Mainoslehtisten ja julisteiden jakamiseen ja esille asettamiseen pyydetään lupa rehtorilta tai vararehtorilta. Lain, hyvien tapojen ja järjestyssääntöjen vastaisen aineiston levittäminen on kielletty.